

På vej mod nye mål i folkeskolens naturfagsundervisning

Peter Norrild, fhv. seminarirektor, formand for naturfagsudvalgene under Fælles Mål II-arbejdet.

Abstract I august 2009 træder nye mål (Fælles Mål II) i kraft for naturfagene og en lang række andre fag i folkeskolen. Målrevisionen skal ses som en opfølgning på regeringens globaliseringsstrategi hvor "verdens bedste folkeskole" og "styrkelse af de centrale fagområder, læsning, matematik, naturfag og engelsk" var blandt de vigtigste mål for den grundlæggende uddannelse i Danmark. På naturfagsområdet har udgangspunktet for revisionen af Fælles Mål været anbefalinger fra to ekspertudvalg nedsat af den tidligere og nuværende undervisningsminister. Artiklen beskriver de politiske rammer for revisionen af Fælles Mål, udgangspunktet for de naturfaglige arbejdsgrupper og de væsentligste elementer i de reviderede sæt af kundskabs- og færdighedsmål.

Indledning

VK-regeringen udgav i april 2006 sin strategi for Danmark i den globale økonomi, *Fremgang, fornyelse og tryghed* (Regeringen, 2006). Strategien fulgte i kølvandet på drøftelser i Globaliseringsrådet, som ud over et udvalg af ministre bestod af organisationsfolk og håndplukkede eksperter på en lang række områder. I arbejdet benyttede rådet sig endvidere af indkaldte eksperter, skriftlige oplæg, analyser fra embedsmænd osv. Folkeskolen fyldte ganske meget i Globaliseringsrådets arbejde, og det afspejles også i regeringens strategipapir:

Regeringens mål for folkeskolen

- Danmark skal have verdens bedste folkeskole. Folkeskolen skal give eleverne faglige kundskaber og færdigheder, fremme kreativitet og selvstændighed samt forberede til videre uddannelse.
- Eleverne i folkeskolen skal være blandt verdens bedste inden for de fire grundlæggende fagområder: læsning, matematik, naturfag og engelsk.
- Alle eleverne skal have gode færdigheder. De dygtigste skal være på niveau med de bedste i andre lande, og niveauet hos de svageste skal hæves.
- Folkeskolen skal sikre at alle unge får kundskaber og færdigheder der kvalificerer dem til at deltage aktivt i en globaliseret verden.

I strategifsnittet vedr. folkeskolen finder man bl.a. følgende elementer:

- Folkeskolens formålsparagraf skal sætte fokus på faglige kundskaber og videre uddannelse.
- Læsning, matematik, naturfag og engelsk skal styrkes.
- Evalueringer og test skal målrette undervisningen så alle børn får faglige udfordringer.
- Lærerne skal være specialister.
- Skoleledernes pædagogiske ledelse skal styrkes.

Bølgen af internationale undersøgelser af skolen har med andre ord haft sin politiske virkning. På naturfagsområdet var det jo ikke mindst TIMSS-, PISA- og ROSE-undersøgelserne der satte naturfagskrisen højere op på mediernes og regeringens dagsorden. I 2003 udsendte en ekspertgruppe nedsat af tidligere undervisningsminister Ulla Tørnæs rapporten *Fremtidens naturfaglige uddannelser* (Andersen et al., 2003) der på baggrund af brede analyser gav anbefalinger til styrkelse af naturfagsundervisningen gennem hele uddannelsessystemet. Den blev i 2006 fulgt op af en rapport fra "Udvalget til forberedelse af en handleplan for naturfagene i folkeskolen" nedsat af Bertel Haarder, hvor man gik i dybden med naturfagene i folkeskolen med henblik på meget konkrete anbefalinger til ministeren. Udvalgets rapport fik titlen *Fremtidens naturfag i Folkeskolen* (FNI-F-rapporten) (Undervisningsministeriet, 2006). Rapporten gav ministeren 9 forskellige anbefalinger der rettede sig mod forskellige aktører i skolens verden. En af anbefalingerne (nr. 5) var rettet mod fagenes målbeskrivelser.

“Målbeskrivelserne for naturfagene skal præciseres og samtænkes for at sikre progression og bedre synergi mellem fagene.”

Analysen bag anbefalingen har dannet baggrund for revisionen af bestemmelser og vejledninger for naturfagene i skolen.

Fælles Mål II

Undervisningsministeren nedsatte i sommeren 2007 udvalg eller arbejdsgrupper for alle skolens fag der skulle revidere bestemmelser og vejledninger for fagene. Ministeren stillede mod mindre, men nødvendige ændringer af fagenes mål (formål, slutmål og trinmål) med de tilpasninger af vejledende tekster der måtte være nødvendige. Ministeren fremhævede at der ikke skulle sættes på at gøre målene mere testbare i de elektroniske, diagnostiske test som skal anvendes i fagene. Der skulle alene sættes på mere relevante og evaluerbare mål. Revisionsarbejdet skulle indarbejde relevante anbefalinger som i løbet af 2006/07 var blevet udarbejdet af en række faglige ekspertudvalg, herunder det ovennævnte FNIF-udvalg på naturfagsområdet.

Slutmål og trinmål:

- Slutmålene er bindende undervisningsmål der skal være opfyldt ved afslutningen af fagets forløb.
- Trinmålene er mere specificerede bindende undervisningsmål der skal være nået undervejs i bestemte trin i forløbet. For natur/teknik (på 1.-6. klassetrin) er der trinmål efter 2., 4. og 6. klasse. For biologi, fysik/kemi og geografi (på 7.-9. klassetrin) er der trinmål efter 8. og 9. klasse.

Fælles Mål II er 4. trin i en ny udvikling af bestemmelser om skolens fag der startede med “de centrale kundskabs- og færdighedsområder” i forbindelse med folkeskoleloven af 1993 (trådte i kraft i 1994) og fortsatte efter justeringer af loven med “Klare Mål” i 2003 og “Fælles Mål” i 2005. Egentlig var det meningen at Fælles Mål II skulle træde i kraft i august 2008, men pres fra Danmarks Lærerforening fik forligspartierne i forbindelse med folkeskoleloven til at udsætte starten til 2009. Danmarks Lærerforening kunne nok også med en vis ret argumentere for at målene for undervisningen igennem en årrække var blevet ændret med alt for korte mellemrum, og at et utal af andre statslige initiativer som elevplaner, nationale test osv. var ved at vælte skolen.

Bindinger i arbejdet med revision af Fælles Mål

Undervisningsministeren træffer efter folkeskolelovens § 10 beslutning om formål og slutmål for undervisningen i alle fag (Bekendtgørelse, 2006). Samme paragraf fastlægger også hierarkiet i de tekster der udgør bestemmelser og vejledninger for de enkelte fag. Det faglige hierarki består af fagenes formål, slutmål og trinmål som alle er bindende, og af ikke-bindende beskrivelser, læseplaner og vejledninger. Det er dog aftalt i forligskredsen om folkeskoleloven at forligsparterne skal inddrages ved ændring af formål og slutmål og ved ændringer i principper for trinmålene.

Organiseringen af arbejdet

Arbejdet med Fælles Mål II blev organiseret i en række arbejdsgrupper for hver af skolens fag. I arbejdsgrupperne var formanden udpeget af ministeren. Resten af de i alt 6 medlemmer repræsenterede typisk læreruddannelsen, den fagdidaktiske forskning, den faglige forening, lærere i faget og fagkonsulenterne. For naturfagene var denne artikels forfatter formand for alle 5 arbejdsgrupper i naturfagene som omfattede natur/teknik, biologi, fysik/kemi, geografi og det nye naturfag på 10. klassetrin. Undervisningsministeriet koordinerede arbejdet med en styregruppe hvor alle formænd havde sæde foruden en repræsentant for Danmarks Lærerforening. Derudover deltog nogle personer fra Undervisningsministeriets folkeskoleafdeling.

Arbejdet i naturfagsudvalgene

Arbejdet tog som nævnt udgangspunkt i FNiF-rapporten. På det første fællesmøde hvor alle naturfagsgrupperne var samlet, blev der opnået tilslutning til et arbejdsgrundlag for revisionsarbejdet der kort kan sammenfattes således:

- Elever i folkeskolen skal i højere grad opleve at naturfagene spiller sammen ligesom de gør det i det virkelige liv, fx i forskningen og den måde hvorpå vi bruger, taler om og forholder os til natur, levevilkår, ressourcer, teknologi, miljø og sundhed.
- De samlede naturfagsressourcer i form af timetal til naturfagene udnyttes for dårligt i folkeskolen. Det skyldes både en usikker faglig progression på langs gennem hele naturfagsforløbet og et manglende samspil mellem de tre naturfag på 7.-9. klassetrin.
- Progressionsproblemet har især været synligt ved overgangen efter 6. klasse mellem natur/teknik og de efterfølgende naturfag. Den overgang har været oplevet som endda særdeles uskarp af mange lærere i de modtagende fag (biologi, fysik/kemi og geografi). Lærerne har med god grund været usikre på hvilke kundskaber og færdigheder fra natur/teknik de reelt kunne bygge videre på. Problemet har nok været at progressionen i trinmålene ikke har været præcis og tydelig nok. En anden

og nok lige så god forklaring kan være at der med en svag evalueringskultur i skolen ikke er tradition for solide og veldokumenterede "overleveringsforretninger" fra natur/teknik til de efterfølgende naturfag. Og hertil kommer så at et meget stort antal lærere i faget ikke har den nødvendige faglige og fagdidaktiske baggrund der gør dem i stand til at læse, forstå og bruge målene, endsige undervisningsvejledningen. Manglen på uddannede lærere i natur/teknik var også baggrunden for at FNiF-rapporten foreslog en "national redningsplan" for faget med vægt på en massiv efteruddannelsesindsats.

- Det manglende samspil mellem naturfagene på 7.-9. klassetrin gør at en række indholdselementer, fx fænomener, begreber, arbejdsformer og problemstillinger, optræder i to eller tre af fagene (biologi, fysik/kemi og geografi) på en måde som slet ikke er koordineret fagene imellem. Det er ikke rationelt. Værre er det måske at fagene ikke støtter hinanden hensigtsmæssigt i forhold til børnenes læring, og at eleverne ikke får chancen for at opleve værdien af at kunne bruge fagene sammen.

Nyt ved Fælles Mål II

De vigtigste ændringer er:

- Formålsformuleringerne er ændret og harmoniseret for de tre fag biologi, fysik/kemi og geografi så der tydeligere end tidligere signaleres mål om arbejdsformer og betragtningsmåder, mål vedr. fagenes erkendelsesmæssige og kulturelle bidrag samt fagenes samspil i det virkelige liv. (Se boks).
- Progressionen fra 1. til 9. klasse (i begreber, problemstillinger, arbejdsformer, fagsprog osv.) er gjort tydeligere ved en revision først og fremmest af trinmålene. Intentionen er at progressionen fremtræder klarere når man sammenholder trinmålene for de forskellige trin "synoptisk" med intervaller på et par klassetrin.
- De obligatoriske indholdsområder er beskrevet mere præcist. Når et trinmål eksempelvis bruger terminologien "herunder", omfatter det elementer af målet der som minimum skal være omfattet. Tidligere brugte man "som" og "fx". Den nye formulering indskrænker ikke friheden til at tage andre ting op og vælge andre eksempler eller problemstillinger, men indskærper at nogle elementer er særligt vigtige byggesten for det fortsatte arbejde med faget.
- For natur/teknik (1.-6. klasse) er der flere mere præcise trinmål – ikke som udtryk for oppustning af faget, men for at styrke progressionen fra 1. til 6. klasse og for at faget kan fungere som et mere præcist afsæt for de efterfølgende naturfag på 7.-9. klassetrin.
- Der er indført et antal flerfaglige trinmål som er fælles for to eller tre fag med sigte på et tættere samspil mellem fagene biologi, fysik/kemi og geografi så enkeltfaglige

forløb i perioder afveksler med flerfaglige forløb hvor to eller tre af fagene samlæses eller samordnes på anden måde.

- Der er beskrevet et helt nyt naturfag i 10. klasse.

Gammelt og nyt formål for faget biologi. De nye elementer er markeret med farve.

Fælles Mål	Fælles Mål II
<p>Formålet med undervisningen i biologi er, at eleverne tilegner sig viden om de levende organismer og den omgivende natur, om miljø og sundhed samt om anvendelse af biologi.</p> <p>Der skal lægges særlig vægt på forståelsen af sammenhænge.</p>	<p>Formålet med undervisningen i biologi er, at eleverne tilegner sig viden om organismer, natur, miljø og sundhed med vægt på forståelsen af grundlæggende biologiske begreber, biologiske sammenhænge og på vigtige anvendelser af biologi.</p> <p>Undervisningen skal give eleverne fortrolighed med naturvidenskabelige arbejdsformer og betragtningmåder og indblik i, hvordan biologi – og biologisk forskning – i samspil med de andre naturfag bidrager til vores forståelse af verden.</p>
<p><i>Stk. 2.</i> Undervisningen skal i videst muligt omfang tage sit udgangspunkt i elevernes egne oplevelser, undersøgelser og opfattelser samt søge at fremme deres glæde ved naturen og lyst til at beskæftige sig med biologiske emner og problemstillinger.</p>	<p><i>Stk. 2.</i> Undervisningen skal anvende varierede arbejdsformer og i vidt omfang bygge på elevernes egne iagttagelser og undersøgelser bl.a. ved laboratorie- og feltarbejde.</p> <p>Undervisningen skal udvikle elevernes interesse og nysgerrighed over for natur, biologi, naturvidenskab og teknik og give dem lyst til at lære mere.</p>

Stk. 3.

Elevernes ansvarlighed over for natur og miljø skal videreudvikles, og undervisningen skal bidrage til at skabe grundlag for stillingtagen og handlen i forhold til menneskets samspil med naturen.

Stk. 3.

Undervisningen skal bidrage til, at eleverne erkender, **at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede.**

Elevernes ansvarlighed over for natur, miljø og sundhed skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til spørgsmål om menneskets samspil med naturen – **lokalt og globalt.**

Flerfaglige trinmål

For at fremme synergien mellem naturfagene i 7.-9. klasse er der skrevet nogle trinmål med samme formulering i to eller tre af fagene biologi, fysik/kemi og geografi.

Flerfaglige trinmål

“Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at...

Fælles trinmål for fysik/kemi og biologi

8. klasse

- beskrive hovedtræk af vands og kulstofs kredsløb i naturen
- gøre rede for hovedtræk ved fotosyntese og respiration, herunder disse processers betydning i økosystemer

9. klasse

- beskrive hovedtræk af nitrogens kredsløb i naturen og problemer, der knytter sig til brug af nitrogenholdig gødning i moderne landbrugsformer
- forklare fødens sammensætning, dens energiindhold og sundhedsmæssige betydning, herunder proteiner, kulhydrater og fedtstoffer
- kende til biologiske virkninger og anvendelser af ioniserende stråling.

Fælles trinmål for biologi og geografi

8. klasse

- beskrive og forklare Jordens inddeling i klimazoner og plantebælter og give eksempler på arters tilpasning til forskellige typer af levesteder og livsbetingelser
- give eksempler og forklaringer på at forskellige dyrkningsmønstre er afhængige af og har indflydelse på naturforholdene.

Fælles trinmål for fysik/kemi og geografi

8. klasse

- anvende enkle fysiske begreber og sammenhænge i beskrivelsen af fænomener, der knytter sig til vejr og klima, herunder vands tilstandsformer, temperatur, tryk, luftfugtighed, gnidningselektricitet og vindhastighed

9. klasse

- beskrive vigtige fysiske forhold med indflydelse på vejr og klima, herunder menneskelige aktiviteter, der kan påvirke vejr og klima
- give eksempler og forklaringer på hvordan energiproduktion kan ske på bæredygtig måde i forskellige dele af verden

Fælles trinmål for fysik/kemi, geografi og biologi

8. klasse

- kende til grundvandsdannelse i Danmark og forhold, der har indflydelse på vores muligheder for at indvinde rent drikkevand
- anvende it-teknologi til informationssøgning, dataopsamling, kommunikation og formidling.

9.klasse

- gøre rede for hovedtræk af Jordens tilblivelse, de grundlæggende betingelser for liv og naturvidenskabelige forestillinger om Jordens og livets udvikling

Betydningen af flerfaglige trinmål

De flerfaglige trinmål gælder ligeværdigt for to eller tre fag. Det betyder fx at målene kan og skal evalueres i de omfattede fag. Det har fx praktisk betydning i forhold til den løbende evaluering, de nationale test, den praktisk/mundtlige prøve (fysik/kemi) og de afsluttende it-baserede skriftlige prøver (i biologi og geografi).

De fælles trinmål afspejler ikke nødvendigvis – mål for mål – bestemte flerfaglige undervisningstemaer. Men målene er i sig selv anledning til at lærerne i fagene må planlægge dele af undervisningen i fagene sammen. I princippet kan flerfaglige mål tilgodeses i undervisningen på mindst tre forskellige måder:

- Gennem flerfaglig undervisning hvor fagenes timer så at sige lægges sammen, og hvor lærerne indbyrdes aftaler deres respektive opgaver
- Ved parallelle (samtidige) og koordinerede undervisningsforløb i de omfattede fag, hvor hvert fag anvender sin særlige vinkel på området
- Ved at koordinere at undervisningsforløb i de enkelte fag følger efter hinanden på en hensigtsmæssig måde.

Alle tre organiseringsformer kræver fælles planlægning. Den flerfaglige undervisning vil nok generelt give det bedste udbytte.

Naturfaglig kultur på skolen

Flere af de anbefalinger der blev givet i “Fremtidens naturfag i folkeskolen” (2006) (FNiF-rapporten), skal ses som ønsker til det centrale og decentrale skolesystem (staten, kommunerne og den enkelte skole) om at tilvejebringe de rette incitamenter og forudsætninger for etableringen af en naturfaglig kultur i skolen. En naturfaglig (eller naturfagsdidaktisk) kultur hvor naturfagslærerne arbejder sammen, er fraværende på de fleste skoler i Danmark. Fagene har typisk levet hvert deres liv – uden samspil og synergi.

Naturfagslærerne på skolen føler sig ofte fagligt og fagdidaktisk ensomme, og det giver ikke de bedste vilkår for fortsat udvikling og læring. At naturfagene ikke samarbejder, betyder jo ikke nødvendigvis at undervisningen eller børnenes læring er dårlig i de enkelte fag, men det betyder at eleverne får sværere ved at opleve hvad naturfagene kan bidrage med i et samspil med hinanden. Ønsket om at styrke fagenes samspil er ved revisionen af Fælles Mål indskrevet øverst i det faglige hierarki af mål, nemlig i fagformålene. I biologi, fysik/kemi og geografi finder vi nu i formålenes stk. 1 denne nye formulering (her med biologi som eksempel):

“Undervisningen skal give eleverne fortrolighed med naturvidenskabelige arbejdsformer og betragtningsmåder og indblik i, hvordan biologi – og biologisk forskning – i samspil med de andre naturfag bidrager til vores forståelse af verden.”

Sammen med ændringen af formålet er de flerfaglige trinmål de væsentligste incitamenter i Fælles Mål II til at styrke den naturfaglige kultur på skolen.

En naturfaglig kultur indebærer i sit ideal at naturfagslærerne arbejder sammen om fx:

- Udformning af konkrete undervisningsplaner (kvartalsplaner, halvårsplaner osv.)
- Evaluering og evalueringsværktøjer
- Mere præcise overdragelsesforretninger ved nødvendige lærerskift og ved overgangen mellem natur/teknik og de efterfølgende naturfag ved afslutningen af 6. klasse
- Undervisning på tværs af naturfagene med flerfaglige emner og problemstillinger
- Samarbejde med andre fag uden for naturfagene, fx historie, matematik og samfundsfag
- Mere systematisk inddragelse af uformelle læringsressourcer uden for skolen i undervisningen, fx lokale naturområder, museer, zoologiske anlæg, naturskoler, akvarier, virksomheder mv.
- Lokalt naturfagligt udviklingsarbejde, evt. i samspil med efteruddannelse
- Samarbejde om indretning og udnyttelse af lokaler, laboratorie- og it-udstyr
- Formulering af planer for udvikling og efter- og videreuddannelse
- Løbende dialog om fagene med skolens ledelse (herunder skolebestyrelsen)
- Synliggørelse af fagene på skolen og i kommunen.

Det lyder enkelt, men er ikke så enkelt endda fordi mange lærere skal indgå i flere forskellige typer af team på skolen. Man kommer heller ikke uden om at ledelsen på skolen skal kunne indse nødvendigheden af naturfagenes samspil midt i alle de mange dagsordener der præger skoledebatten og lederens hverdag. Ledelsen skal med andre ord være i løbende og udviklende dialog med naturfagsteamet. Lærere som oplever sig selv som værdsatte i en lærende naturfaglig "organisation", vil formentlig være nemmere at fastholde som naturfagslærere på skolen. Det perspektiv kan få stor betydning når der for alvor kommer til at mangle lærere med naturfaglige kompetencer. "Fremtidens naturfag i folkeskolen" giver idéer til hvordan man kan organisere og forankre en naturfaglig kultur på skolen og i kommunen og sikre samspillet med de andre aktører uden for skolen.

Implementering af Fælles Mål II

Fælles Mål II – de bindende tekster – blev sendt i høring i foråret (høringsportalen, 2008), og efter høringsfristens udløb blev der lavet ganske små men vigtige ændringer i form af mål vedr. faglig læsning og it-brug.

Al erfaring tilsiger at et nyt målsæt ikke implementeres i skolens hverdag fra den ene dag til den anden. En slutevaluering af de oprindelige mål (Fælles Mål), publiceret af et konsortium for Undervisningsministeriet (Undervisningsministeriet, 2007),

underbygger dette: Fælles Mål er ikke et værktøj der er til stede i alle læreres daglige professionelle bevidsthed, ligesom der hos flere af skolens aktører (forvaltninger, ledere og lærere) er forskellige opfattelser af i hvor høj grad Fælles Mål har bidraget til at styrke evalueringskulturen i skolen. Billedet synes at være at Fælles Mål er bedst implementeret på skoler hvor ledelsen bevidst har arbejdet med synliggørelse, forventninger eller ligefrem retningslinjer for arbejdet med Fælles Mål og for sammenhængen mellem mål og undervisningsevaluering.

De faglige foreninger har i deres høringsvar alle været positive over for de foreslåede ændringer og for de perspektiver der ligger i et bedre samspil mellem fagene. Danmarks Lærerforening har udtrykt bekymring for det øgede antal trinmål i natur/teknik som tegn på at faget er blevet pustet op. Skolelederforeningen har betænkeligheder ved at en række mål rækker ud over elevernes kognitive formåen, men foreningen er ellers positiv over for intentionerne i det øgede samspil mellem fagene på langs og på tværs.

De fire udvalg for natur/teknik, biologi, fysik/kemi og geografi opfatter ikke selv de faglige undervisningsmål som mere ambitiøse i sig selv. Den forøgede ambition med revisionen ligger først og fremmest i at sikre en bedre progression og et bedre samspil mellem fagene så elevernes læring, interesse og holdninger samt deres forståelse for naturfagernes rolle bliver styrket.

I skrivende stund (primo januar 09) er undervisningsvejledningerne ikke udsendt. De venter på en teknisk lovændring af folkeskoleloven i foråret 2009 der skal sammenfatte "beskrivelser" og "læseplaner" til ét element i det faglige hierarki af Fælles Mål II-tekster.

Undervisningsministeriet afholder i foråret 2009 en række informationsmøder rundt omkring i landet for bl.a. skolechefer og skoleledere om Fælles Mål II hvor der specielt tydeligt sættes fokus på de nye krav til samspillet mellem naturfagene.

Referencer

- Andersen, N.O, Busch H., Horst, S. & Troelsen, R. (2003). *Fremtidens naturfaglige uddannelser*. Uddannelsesstyrelsens temahæfte nr. 7, Undervisningsministeriet.
- Høringsportalen. (2008). *Høringen af Fælles Mål II*. www.borger.dk/Lovgivning/Hoeringsportalen/Sider/ – søg på "Undervisningsministeriet" og "Fælles Mål".
- Regeringen. (2006). *Fremgang, fornyelse og tryghed, Strategi for Danmark i den globale økonomi*. Lokaliseret den 11. januar 2009 på www.globalisering.dk/multimedia/Pixi.pdf.
- Undervisningsministeriet. (2006). *Fremtidens naturfag i folkeskolen, Rapport fra udvalget til forberedelse af en handleplan for naturfagene*. Lokaliseret den 11. januar 2009 på: www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Folke/PDF08/2006_fremtidens_naturfag_folkeskolen.ashx.

Undervisningsministeriet. (2007). *Bekendtgørelse af lov om folkeskolen, LBK nr. 1049 af 28/08/2007*. Lokaliseret den 11. januar 2009 på www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=25528.

Undervisningsministeriet. (2007). *Evaluering af aftale om fornyelse af folkeskoleloven, Slutevaluering af Fælles Mål*. (Udarbejdet af CVU Nordjylland, CVU Sønderjylland og Muusmann for Undervisningsministeriet). Lokaliseret den 11. januar 2009 på www.uvm.dk/~media/Files/Udd/Folke/PDF08/ESIB/071101_slutevaluering_faelles_maal.ashx.

Undervisningsministeriet. (2008). *Fælles Mål II*. www.emu.dk/gsk/faelles_maal2/.